

ข้อควรปฏิบัติสำหรับเกษตรกรช่วงหน้าแล้ง

1

ปลูกพืชอายุสั้นใช้น้ำน้อย
ที่มีผลตอบแทนคุ้มค่า
แทนการทำนาต่อเนื่อง

2

วางแผนใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
และประหยัดตลอดฤดูแล้ง

3

ให้น้ำพืชในช่วงเช้าและเย็น
เพื่อลดการระเหยของน้ำ

4

เลือกระบบน้ำที่มีประสิทธิภาพ
เหมาะสมกับพื้นที่และชนิดพืช

มินิสปริงเกลอร์

ไมโครสเปร์ย์

ระบบน้ำหยด

ไม้พลง

ระยะ: 5 เมตรขึ้นไป

พืชผัก - ไม้พลง

(ระยะชิด)

พืชไร่ - พืชผัก

5

รักษาความชื้นในดิน
ด้วยการใช้วัสดุคลุมหน้าดิน
เช่น ไม้ไผ่ ฟางข้าว และหญ้าแห้ง

สอบถามเพิ่มเติม : สำนักงานเกษตรอำเภอและสำนักงานเกษตรจังหวัดใกล้บ้าน

3 ปัจจัย

ก่อให้เกิดความแห้งแล้ง

ความแห้งแล้ง ทางการเกษตร (Agricultural Drought)

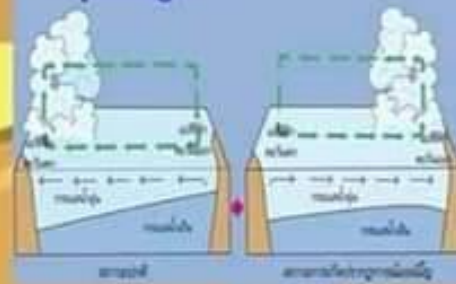
เกิดจากการมีฝนตกน้อย
ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลทำให้
น้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร
ซึ่งเป็นสาเหตุให้พืชชะงักการเจริญเติบโต
ผลผลิตไม่สมบูรณ์ สร้างความเสียหาย
ให้กับเกษตรกร โดยปัจจัย
ที่ก่อให้เกิดภัยแล้ง
มีดังนี้

1

สภาพภูมิอากาศ

- ปรากฏการณ์
เอลนีโญรุนแรง
- ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ
- อิทธิพลของลมและ
อุณหภูมิ

2

การเก็บน้ำ

- แหล่งกักเก็บน้ำผิวดิน
: ไม่มี/มีแหล่งกักเก็บ
น้ำไม่เพียงพอ
- ความสามารถในการ
กักเก็บน้ำของดิน : ดิน
มีความสามารถในการ
อุ้มน้ำต่ำ

3

กิจกรรมของมนุษย์

- การตัดไม้ทำลายป่า
- ความต้องการน้ำเพื่อ
กิจกรรมต่าง ๆ นอก
ภาคการเกษตร

10 พืชกินแล้ว ปลูกได้ ใช้น้ำน้อย

1

คะน้า

300 ลบ.ม./ไร่
10 บาท/กก.

6

มะระจีน

500 ลบ.ม./ไร่
15 บาท/กก.

2

เห็ดฟาง

300 ลบ.ม./ไร่
50 บาท/กก.

7

แตงกวา

560 ลบ.ม./ไร่
5 บาท/กก.

3

กวางตุ้ง

300 ลบ.ม./ไร่
10 บาท/กก.

8

พริก

700 ลบ.ม./ไร่
15 บาท/กก.

4

ถั่วเขียวพิวมัน

350 ลบ.ม./ไร่
23 บาท/กก.

9

ข่าโพดเลี้ยงสัตว์

700 ลบ.ม./ไร่
8.93 บาท/กก.

5

ถั่วฝักยาว

400 ลบ.ม./ไร่
10 บาท/กก.

10

มันเทศ

750 ลบ.ม./ไร่
11 บาท/กก.

มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

การเตรียมความพร้อม

- เฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยให้เกษตรกรทราบ
- จัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรด้านพืชให้เป็นปัจจุบัน
- ออกเยี่ยมให้คำแนะนำการดูแลรักษาต้นพืชและวางแผนการใช้น้ำอย่างเหมาะสม

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน

- ขอความร่วมมือให้ใช้น้ำอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด
- ให้เจ้าหน้าที่ติดตามสถานการณ์ และประเมินผลกระทบเบื้องต้น

การฟื้นฟู

- สำรวจและประเมินความเสียหายภายใน 15 วัน
- ให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนตามระเบียบกระทรวงการคลัง พ.ศ. 2556 รายละไม่เกิน 30 ไร่

ข้าว

อัตราไร่ละ 1,113 บาท

พืชไร่

อัตราไร่ละ 1,148 บาท

พืชสวนและอื่นๆ

อัตราไร่ละ 1,690 บาท

สอบถามเพิ่มเติม : สำนักงานเกษตรอำเภอและสำนักงานเกษตรจังหวัดใกล้บ้าน
หรือ กองแผนงาน กรมส่งเสริมการเกษตร โทร 02-579-9523 E-mail : plan51@doae.go.th

ประชาสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร | e-mail : agritech.pr@gmail.com

3 ปัจจัย 4 มาตรการ 5 ขั้นตอน เพื่อรับมือ ภัยแล้ง

กลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภัยแล้ง ทางด้านการเกษตร (Agricultural Drought)

เกิดจากมีฝนตกน้อย หรือ ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำ เพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นสาเหตุให้พืชพรรณต่างๆ ได้รับผลกระทบ ทำให้ชะงักการเจริญเติบโต ผลผลิตไม่สมบูรณ์ เกิดความเสียหายทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ และสังคม

3 ปัจจัย

ก่อให้เกิดความแห้งแล้ง

1 สภาพภูมิอากาศ

- ปรากฏการณ์เอลนีโญรุนแรง
- ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ
- อิทธิพลของลมและอุณหภูมิ

2 กิจกรรมของมนุษย์

- การตัดไม้ทำลายป่า
- ความต้องการน้ำ เพื่อกิจกรรมต่างๆ นอกภาคการเกษตร

3 การเก็บน้ำ

- แหล่งกักเก็บน้ำมีวดินไม่เพียงพอ
- ความสามารถในการกักเก็บน้ำของดินต่ำ

5 ขั้นตอน รู้ทัน เข้าใจ เกษตรกรไทยเตรียมรับมือภัยแล้ง

1 ติดตาม สถานการณ์ 3 ด้านที่ควรรู้

4 มาตรการ

ลดผลกระทบจากความแห้งแล้ง

1

ส่งเสริมความรู้เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้ง ส่งเสริม/สร้างการตระหนักรู้ให้กับเกษตรกร ให้สามารถประเมินความเสี่ยงและปรับตัวเพื่อลดความเสี่ยงได้

- ปรับปรุงข้อมูลแผนที่พื้นที่แล้งซ้ำซากให้เป็นปัจจุบัน
- จัดทำแผนที่คาดการณ์ความแห้งแล้งในพื้นที่ทำการเกษตร
- เฝ้าระวังและให้ข้อมูลข่าวสารพื้นที่ที่เกษตรเสี่ยงที่จะเกิดความแห้งแล้ง

2

เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกในฤดูแล้ง ปลูกพืชใช้น้ำน้อย ส่งเสริมกิจกรรมอื่นทดแทนการทำนาปรัง

- การปรับเปลี่ยนพื้นที่การปลูกพืชให้เหมาะสม "Zoning by Agri - map"

3

การเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน

ก่อสร้างและพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่สำรองน้ำไว้ใช้ในฤดูเพาะปลูก

- สร้างแหล่งกักเก็บน้ำไว้บนผิวดินเพื่อสำรองน้ำไว้ใช้ในระยะฝนทิ้งช่วง
- เก็บน้ำไว้ในดิน โดยการเพิ่มศักยภาพการอุ้มน้ำ และลดการระเหยของน้ำในดิน

4

การฟื้นฟู และพัฒนาพื้นที่เกษตรที่ประสบภัย

- ช่วยเหลือ และฟื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรม ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ โดยการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่

2 ตรวจสอบสภาพดิน และ ความเหมาะสมก่อนการเพาะปลูก "LDD Mobile Application"

3 งด ปลูกพืชที่ใช้น้ำมาก ปลูกพืชใช้น้ำน้อยทดแทน

4 เพิ่ม แหล่งกักเก็บน้ำผิวดิน แหล่งกักเก็บน้ำในดิน โดยปรับโครงสร้างดิน ทำให้ดินอุ้มน้ำได้มากขึ้น

5 ควบคุมดินด้วยฟางข้าว/เศษหญ้าหว่ามแจก เพื่อ ลดการระเหยของน้ำ

พื้นที่แล้งซ้ำซาก

วิธีดูแลสวนยางช่วงหน้าแล้ง

ชุดถากวัชพืช/เก็บเศษซากพืช บริเวณรอบสวนยาง
แนวกว้าง 3-5 เมตร
ทำแนวกันไฟทุกๆ 100 เมตร หากสวนยางเป็นแปลงขนาดใหญ่

ชุดถากวัชพืช/
เก็บเศษซากพืช
บริเวณรอบสวนยาง
3-5 ม.

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่การยางแห่งประเทศไทยใกล้บ้าน โทร.02 433 2222

วิธีป้องกัน สวนยางจากภัยแล้ง

ทำแนวกันไฟ
รอบสวนยาง

ตัดแต่งกิ่งยาง
ลดแรงต้านลม

งดใส่ปุ๋ยและหลีกเลี่ยง
การใช้สารเคมี

ทำปูนขาวที่ลำต้นป้องกัน
รอยไหม้จากแสงแดด

คลุมโคนต้นยางเพื่อรักษา
ความชุ่มชื้นในดิน

ปลูกพืชแซม
สร้างความชุ่มชื้น

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม ได้ที่การยางแห่งประเทศไทยทุกพื้นที่ใกล้บ้านท่าน

แนวทางการปฏิบัติ การเลี้ยงสัตว์น้ำในช่วง **ฤดูแล้ง**

ตรวจสอบสภาพสัตว์น้ำสม่ำเสมอ

สัตว์น้ำ

ปล่อยสัตว์น้ำไม่หนาแน่นเกินไป

คัดเลือกพันธุ์ที่แข็งแรง

งดเว้นการขนถ่ายสัตว์น้ำ

กรณีเลี้ยงในบ่อดิน

น้ำ

ควบคุมการใช้น้ำ

สร้างร่มเงาให้กับบ่อ

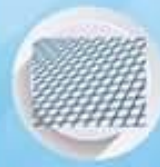
เตรียมแหล่งน้ำสำรอง

อาหาร

งดให้อาหารสด ปริมาณที่เหมาะสม คุณภาพดี

กรณีในกระชัง

กระชัง

ไม่วางกระชังชิดกันมากเกินไป

วางกระชังในที่มีความลึกเพียงพอ
สูงจากพื้นน้ำไม่น้อยกว่า 50 ซม.

ทำความสะอาดสม่ำเสมอ

อาหาร

ปริมาณที่เหมาะสม คุณภาพดี

หากมีความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดความเสียหายกับสัตว์น้ำที่เลี้ยง
ให้รีบจับผลผลิตขึ้นมาจำหน่าย บริโภค หรืองดเว้นการเลี้ยงสัตว์น้ำ
เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นให้มากที่สุด

เพื่าระวังโรคสัตว์น้ำ

**เกิด
จากปรสิต**

อาหาร
- ว่ายน้ำผิดปกติ พายใจที่
มีจุดแดง แผลเต็มตัว

การรักษา
- ทำความสะอาดบ่อ / กระชัง
- ใช้สารเคมี ไตรโคลอร์ฟอน 0.5-0.75 กรัม/ปริมาตรน้ำ 1 ตัน

**เกิด
จากแบคทีเรีย**

อาหาร
- ชิม ไม่กินอาหาร ตาขุ่นโปน
- ครื่นร้อน ท้องนวม
- ว่ายน้ำควงส่ววน มีแผลเลือดออก

การรักษา

- ใช้ยาต้านจุลชีพ
ผสมอาหารให้กินตามคำแนะนำในฉลากยา